

Al calzulèr

Fòra ed San Flîs, quèsi in fâza ala strè dal Ciù, sâtta al pôrdg i han avèrt una nôva atività: in dôvv prêmna ai èra di cinîs adès ai é... un calzulèr! E alâura, a dirî vuèter, cusa i srèl mâi ed spezièl? Par prêmna còsa ste calzularén l é un zâuven con una gran vójja ed fèr bãn, e pò l ha fât un'insaggna (scrètta da lô) ch'la dîs: "Dal calzulèr". Gîv pôc? Pò l ha aredè la sò butaiga int una manîra senpâtica e uriginèl, ch'la mèrita una visîta sâul par quasst.

Girundlând par Bulaggna a m sân adè che i én sänper de pió i cumerziânt ch'i adrôven al dialätt. Pr esänpi int la Nušadèla ai é al famâus "Pirân al furnèr" e lé avšén ai é "Al cafén dâl scôl". Int al marcadén ed Vittorio Veneto, una barachérina l'ha un'insaggna con la scrètta "Dal furnajèr" (che però l é un pachistân...). Che pò, insämm al'insaggna ai séppa anc la capacità ed dscârrer in bulgnaiš, quassta l'é un'ètra stòria. Di bî esénpi, però, a in avän: Gímme, ch'l é al cafîr in fâza al teâter Dehòn e al vén dal Maròc, al dscârr in dialätt! E in mèz ai sculèr dal câurs ed bulgnaiš ai Alemân ai n é ón ch'al vén dal Bhutan!

Quasst l é un segnèl inpurtânt pr al nòster dialätt! Se i "núv" itagliàn i han vójja d inparèrel l é un bèl sagn, e ancâura de pió s'i vòlen inparèr a scrîvrel int la manîra gîossta!

E alâura: curâg', che fòrsi a i sän.

Franco al šbianchizén

La prêmna vòlta ch'al véns a Bulaggna l éra un cinàtt ed sèt o òt ân. L'ucasiân la fó una vîsita a un sò parânt, un cusén o mé a n sò còsa, ch'l éra drî a fèr al suldè ala Casërma Mamèli ala pòrta ed San Flîs, quand che lé ai éra al Quarantèsum Fanterî. Dala Sizéggia a qué al fó un bèl viâz, parché alâura – a sän intâuren al 1955 – ai éra sâul al trèno e pr arivèr qué da là zâ ai vlèva quèsi un dé. Al cínno e la sò famajja i s farménn socuànt dé, visitànd la zitè, pedgànd sâtta i pôrdg, e al fó acsé ch'al s inamuré ed Bulaggna, al pònt ch'al dezidè ed vlair pasèr la sò vétta qué.

In st mänter ch'al cuntèva, Franco

ògni tant al titèva dal sò scalfàtt ed vén, a sèder int la salatta dal nòster barr. Fén a cal dé lé mé avèva cardó ch'al fòss vgnó a Bulaggna in zairca ed lavurîr, cunpâgna tant èter dla sò tèra. Invèzi nâ: s'l avèss vló, l arèv psó stèr là zâ, sänza tant problèma, mo ló da zâuven l éra arivè qué parché ai éra piašó la nòstra zitè, al nòster dialätt, in definitîva: al nòster môd ed vîver. Qué al se spusé, qué ai é néd i sù fiù e sänper qué l ha lavurè da šbianchizén par quarant'ân sâtta padrân. Adès al vîv la sò vétta da pensionè, zugànd a trisèt con i amîg, tarucànd con làur int un dialätt "zirca quèsi" e lamintàndes anca ló parché "Bulòggna la n è più la stassâ".

Mé a cradd che al mî amîg Franco, fiòl dla Sizéggia, òmen unèst e gran lavuradâur, inamuré ed Bulaggna cme pûc, l arèv dirètt ala zitadinanza onorèria!

La cagnatta

Arivànd in biziclatta, da luntàn mé a n capèva brîsa cus'la vlèva rapresèntèr cla màcia ràssa dpénta incànter ala murâja dal Schèl Ferovièri ed Ravân, int al strادلén dal Ciù. Pò, avšinàndum, ai ho capé: una cagnatta da funtanîr... lónga vént mèter! Vâ pûr là che chi ragâz dal Licèu Artèstic "F. Arcangeli" i én di bî drèg! Èter che chi bagâi ch'i scarabòcen dapartótt *per lasciare un segno del loro disagio esistenziale* (e dla sò cretinîsia planetèria).

Cum ai ho scrètt int un'ètra ucašiân, fèr dû päs zâ pr al strادلén dal Ciù l é cme visitèr una mässtra d èrt mudèrna e l é anc la dimustraziân ed còmm una murâja ed zimânt, grîsa e brótt, la pòsa dvintèr una spèzie ed taila viva e culurè. E pò, ai é una pès, in cal strادلén... Vgnî a vadder, la mî zânt.

Al zardén di ànzèl

Se av câpita ed pasèr da Castèl San Pîr, andè vsén al zimitèri e dmandè in duv l é al zardén di ànzèl.

Al s ciâma pròpi acsé, un péccol zardén ch'l é stè inaugurè st ân, int al mais d avréll. Mo chi èni mâi sti "ànzèl" - a dirî vuèter - e mé adès a v al spièg.

I ànzèl i én chi fiù, màsti e fàmmen, ch'i én parté par l ûltum viâz tròp prèst, e alâura i sù genitûr, insämm ai amîg, ai parént e con l ajût dla cmóina, i han vló arcurdèri fagànd un zardén belèssum e pén ed significèt. In particulèr ste zardén l é dedichè ala Sâra, una sgnurinènnia ed quatòrg' ân purtè vî da una brótt malatî dal 2006.

Tótti àl matén, int l andèr a scòla, lî la pasèva dnanz a ste prè, e ai piaševa ed farmères a guardèrel. Acsé l é pròpi quasst al sît che i sù genitûr i han sèlt par creèr al zardén, con un péccol lagàtt, con una *baita* a mišûra ed ragazû, tirè só in vatta a una muntagnatta, con i âlber d ulîv pr arcurdèr la Tuschèna che ala Sâra ai piaševa dimónndi, come anc àl Dolomît. Pò ai é al "zardén segrèt" cme quall dal racànt e, dapartótt, al prufómm ed tanti piant e anc la mùsica, ch'la vén fòra – discrèta e dulzèssima – da tòtt i cantòn.

I han lavurè in dimónndi a fèr ste zardén straurdinèri e in tant i han tòlt l inpàgn ed mantgnèrel cum vâ. Mé a l hò visitè ed sîra, pôc prêmna che al rastèl al se srèss automaticamânt e ai ho pruvè una móccia ed sensaziân divèrsi stra d làur: la curiosità ed vadder un sît acsé particulèr insämm a una strichè al còr pinsànd ala fòrza ch'ai srà vló a chi dû genitûr int al vadder sufrîr e pò murîr al sò anzlén. Quanta dspraziân e ancâura quanta fòrza ed volontà par tachèr a trasformèr cal prè int un quèl che lî, la Sâra, la n vdrà mâi.

Opûr, con l ajût dla faid, i han la zertazza che la Sâra e tòtt i fiù "partè tròp prèst", i s pòsen catèr lé a zughèr, a còrrer, a vîver sänza èser véstt cal scanplózz ed vétta che un destén catív e incunprensèbbil ai ha rubè.

Mé a n sò gnanc che fâza i èven i sù genitûr, mo a i dégg "grâzie".

I american a Bulaggna

Qué ultimamant al pèr che i american i pròven un zèrt intarès par la nostra zitè. American d urèggin itaglièni pr al nóm ch' i pòrten, arivè qué con dāli intenziòn mégga da rédder. Tótt quant avì lèt dl avuchèt Gianni Tacopina, ch'al s é presentè dal presidant dal *Bulaggna Fúddbol Clèbb* – Frèdo Cazòla – par cunprèr sozietè, stādi, zugadûr, alenadour, masagiadour, spujadûr, schèrp e balón, insòmma: tótt quant quall ch'fà riferimant ala scuèdra. L ha dè una capāra d una ciòpa ed miglìon e pò l é parté pr i Stèt Uné digànd acsé ch'al srèv turnè dòpp a zírca una stmèna. Una vòlta cuntrolè i cónt e l'aministrazìon, l arèv pò versè èter dsdòt o vént miglìon a cunpimant dal cuntrāt: badè bān ch'a se dscòrr d èuri, mégga ed Brustulén!

A Cazòla, che oramāi dla scuèdra al s èra bèle ròtt i marón dāto che a ló (e brísa sāl a ló) an i piès gnanc un pòc ed spānnder sānza incasèr, an i é pèrs vèira. Ai é pasè una stmèna, dīs dé, dòu stmèn e l avuchèt italo-american al n arivèva māi, però al telefonèva regolarmant par dír ed stèr chèlum, parché i bajúc i èren bèle che prònti e as tratèva sòul ed siucàzz dla burocrazì. Cóm a savì tótt, l'é andè a finír che Cazòla e al sò sòzi Mnarén i s én rasegnè a tór a man un'ètra vòlta scuèdra, zugadûr, alenadour, masagiadour, balón, schèrp e calzón e a tirèr d lóng pr andèr in sèrie A: *forza Bologna, alé, alé!*

Sānper in sti ùltum ténp ai é arivè un èter american – Danilo Masotti – che un nóm pió itagliàn d acsé an s pòl, a presentèr un sò líber intitulè *Umarells*, in ucaziòn dal *Caffè Letterario – rassegna del Paleotto, Estate 2008*. Int la presentaziòn scrètta int al Carlén as i lizèva che ste scritòur l ha fāt una móccia ed mstír: *free lance, blogger, web designer, web marketing* con esperiānza in *social networking*, colaboratòur int una *web agency* e cantānt int una *band*. L ónnic mstír che fòrsi a sòn riués a capír l é al cantānt, mo tótt chi èter, pròpi: zèro!

Mé, vdív, a sān vgnó só ala bōna e sauratótt al'itaglièna e par quasst ed tótt chi mstír détt prēmna a n in cgnóss gnanc ón, dāto che quí ala mí altazza i én: mecānic, inpieghè, funtanîr, inznîr, eletrizéssta e simila-

ri. Cum a sòn vanzè indrí!

Che Danilo “Maso” Masotti al séppa american al s capèss anc dal téttol dal sò líber “Umarells”; defāti l ha méss una “s” ala fèn dla paròla “umarèl” (singolèr dla paròla *omarino* in itagliàn) par fèrla dvintèr plurèl pròpi secòndd al rēgol dla gramātica inglèisa. Al líber a n l ho gnanc lèt, e a sòn curiòus ed fèrel parché a vrèv capír cum al fà un zòuven american a cgnósser i nùster vcètt pensionè, con la sò manì ed fichèr al nès int al fazānnd ed chi èter. E intānt am é vgnó in māt la zirudèla ed Tiziàn Casèla, scrètta pròpi par chi umarì pensionè che drí al strè ed Búdri i turmānten al scuèder di operèri dl'Enel o dl'Hera con i sù cumènt: “*Parché fèv una bûsa lé?*”; “*Zuvnòt, cal pèl che lé a l avì piantè stòrt!*”; “*Ai vól pió sabiòn par fèr la mèlta!*”.

Ècco: i én quissti i umarì ch'a cgnusān nuèter.

Elio Evangelisti

D là dal'Àcua Granda (8)

A m arcòrd che una móccia d ān fā, da cínno a vésst un cartān animè ed Walt Disney ch'al mustrevā una famajja ed reoplān (pèder reoplān, mèder reoplanassa e fiòl reoplanén), ch'i avèven da vulèr dala zitè ed Mendoza, ch'l'é in Arzenténna, fèn a Santiago, la capitèl dal Cile. In mèz, però, ai èra l Aconcagua (6962 mt) la zémma pió èlta ed tótta l'Amèrica, con i sù vintarāz furtéssum, al fradd, āl tinpèst ed naiv ecz. L'andèva a finír che, dāpp a tótta una sfilza ed scuntrómmbel pr emozionèr i spetadûr, i trî reoplān i arivèven a destinaziàn felíz e cuntént.

Guardānd la cadānna dāli And dal fnistrén dal reoplān, a vdèva cla muntagnāza beléssima e paurausa, e a pinsé che da lé a púc minūd a srènn aterè pròpi a Mendoza.

A stères d'asptèr ai èra una tróppa dla televisìan *mendocina* che, apanna smuntè zā dala scalatta, i tachènn a intervistères, gnanc ch'a fòssen stè dāl rockstārr. Sóbbit dāpp i s carghènn int un pulmén e vî int i stûdi pr un'ètra intervéssta. Mo al bèl l é ch'i vlèven truchères, fòrsi parché par la stuffisia dal viāz i nùster mustāz i èren – a dirān acsé – un pòc spigazè, mo *fatto* stà che inción ed nuèter l aztè e āl nòstri ghégggn āli andènn bān acsé.

In cal stûdi televisív mé a vanzè culpé da una muntāgna ed bósst ch'āl rinpèven un scatlān ed sî mèter par sî, pr una prufunditè d un mètr e mèz. Cāl létter āli èren stè spedé da dāl mièra e mièra ed spetadûr par partezipèr al'estraziàn d una māchina mo dī bān cinulénna, pió ardóttā d una vècia zenczānt, ch'la fèva quèsi scapèr da rédder...

A st pònt che qué bisāggna ch'a v dégga che la zitè ed Mendoza, capitèl d una regiān ciamè Cuyo, l'é praticamant zircondè dal'ù, sé, insāmna, da dāl piantè ed véggna; lé un dé i s mustrenn una zistèrna in dōvv ai stā sî miglìon ed líter ed vén! Praticamant una pisérina olinpiònica péinna ed vén! Àu, ragāz, sānza bāla! Al fāt ch'a fòssen int una zitè, a dirān acsé, “enològica” l avé par conseguānza che in tótt i sīt in dōvv andèven a sunèr i s regalèven di gran cartón ed butèlli d vén. Un bèl regal dal c..., sé, parché i savèven benéssum che al srèv stè inpusèbbil purtères nòsg tótt cal vén in reoplān. Acsé l andè a finír ch'a l lasènn in ereditè ai nùster amìg *mendocinos*, con l'arcmandaziàn ed bāvvel ala nòstra salùt.

La secānnda sīra a fènn un cunzèrt ch'l andè in dirèta par televisìan, int un auditòrium pèn ed zānt e ala presānza ed socuanti autoritè lochèl, insāmna: un quèl inpuratānt. Però quall ch'am lasé un pòc acsé, al fò un'esibiziàn d un grópp ed ragāzi tótti invarnisè ed bianc, ch'āl fèven dāl “scultûr vivānti” in st mānter che nó a sunèven...: un quèl ch'ai stèva bān cunpāgna di pajāz in paradís... A véns pò a savair dāpp che l'urganizatríz ed cla bèla esibiziàn dal c... (un'ètra vòlta) l'èra la mujèr dal governatāur dla regiān e che in mèz a cāl ragāzi ai èra una ciòpa ed sāu fiòli... Al dé dāpp, pedgānd pr āl strè ed Mendoza, a s adèven che tótta la zānt i s arcgnusèven digānd stra d lāur: “*Mira los musicantes italianos!*” I èren i *effetti secondari* dal cunzèrt dla sīra prēmna (e nuèter a sguazèven...).

Una maténna i s purténn a visitèr una scòla superiāura, una spèzie ed licèu, in dōvv i insāggnen anc la mùsica. Brísa un cunservatòri, mo una scòla normèl con un òc' ed riguèrd al pentagrāma. Quall ch'a véssen e a sintènn là dānter, mé a n m al scurda-

rò mât pió: èter che chi subiù ch'i fan sunèr ai nûster ragâz! Là i sunèven di zìrunzón, di viulén, tràmmb e trumbón, pian-e-fôrt e vî acsé. Una ragazlatta ch'l'arà avó tragg' o quatôrg' ân la canté una canta lochèl con una vâus strepitâusa, tant che ala fén mé a tiré fôra cal pôc ed spagnòl ch'avèva a dispuziàn par dîri: "Yo soi encantado de tu voz!" (Mé a sânc incanté dala tô vâus!).

Ai êren in gr̄ pr al mânnd da oramâi quèsi un mais e al s avsinèva al dé dla nôstra partânza: a s vanzèva da fèr sâul un cunzêrt e pò a srên turnè a cà! Al bèl al fò che cl ûltum cunzêrt l'êra da fèr a San Juan, un paisén dspèrs in mèz a una spèzie ed desèrt ed sèl, luntàn 300 chilòmeter da Mendoza! E pò ai èra al fât che, una vòlta finé ed sunèr vèrs mezanòt, arénn avó da turnèr indrî parché là zâ i n avèven brîsa al sît par fères durmîr! Al viâz a l fén in vatta a un pulmén che, par furtónna, l'avèva dâl pultrunzénni còmdi e int l andèr in là, lutând cânt ala sânn che a mé am vgnèva sânpèr apanna salé in mâchina, a gusté al viâz in mèz ala sâbia, fagând anc una móccia ed fotografî. La strè l'êra lóna e drétt e ògni tant a vdèven di cavâl salvâdg ch'i l'atravarsèven ed câursa: ed dé l'êra bèl vaddri, mo ala nòt i rapresèntènn un problèma, parché i saltèven fôra dal bûr al inpruvîs.

Finalmânt arivènn a destinaziàn. San Juan l'è una zitadènn che anca lî as vadd ch'l'avèva cgnusó una zèrta prosperité, mo pò i quî i andènn al'arvèrsa. Ai èra stè anc un cunsulèt itagliàn (fòto) e al fò pròpi lé che ala sîra a fén al nòster cunzêrt che, mo mé a n al savèva brîsa, al m arêv risarvè una surpraisa.

La palazènn dl ex cunsulèt la srêv stè una gran bèla vélla, con un pèrc pèn ed pèlum e d âlber scgnusó par nó, mo l'avèva cal "ché" ed visó... in-

sâmma... avî capé. Al cunzêrt l andé benéssum, anc parché, esând l ûltum dla turnè, a i miténn l'ânma. Al mumânt pió bèl, par mé, al véns dâpp ch'avènn finé... In st mântèr ch'ai êren inpgnè a strichèr dâl man, a véstt un umarén ch'al stèva un pôc dscòst, asptând ed psair avsinères. Quand as presenté l'ucasiàn, a m al truvé dnanz e a véstt sóbbit ch'l'avèva i ûc' lósster.

- *Io credo di essere l'unico che stasera ha capito tutte le parole...* – al déss stricândum la man. Pò al finé la frès - *...parché mé a sânc nêd int al Sustgnén!*

A sènter stâl paròl a v cunfès che mé a l abrazé cóm se a s fòssen cgnusó da una vétta. Pò, naturalmânt, a tachénn a fèr dâl ciâcher, dscurând dla Bevrèra, arcurdând al pôver Cristiani ch'al vanzé scuzè sâtta al tratâur e vî acsé. Al parèva ch'a fòssen a sèder a un tavlén dal Barr Gil o magâra int l'ufizènn ed Franco Balbân, e invèzi ai êren a dâgg' mélla chilòmeter da Bulaggna! L um déss ch'al manchèva dal'Itâglia oramâi da una zincuanténna d ân e mé, fagând dû cònt, a pensé che fòrsi l'êra stè ón ed quî ch'i scapènn vî con una zèrta premûra dâpp finé la guèra... Fòrsi l'êra stè ón ch'l'avèva avó una zèrta cunfidânza con al manganèl e con l òli ed rizén, mo par mé in cal mumânt l'êra sâul un bulgnais luntàn da cà e con una gran nostalgî.

Turnând in pulmén a Mendòza, a pinsèva che cl umarén an um déss gnanc al sò nómm: ch'l'avèss avó pòra ed quel? Purtròp a n al sarò mât...

La maténna dâpp a cminziépenn a vulèr par turnèr a cà: prémma da Mendoza a Buenos Aires, pò d'ed lé a Râmma e pò da Râmma a Bulaggna. Quand a fònn in vésta ed San Lócca, dâpp a quèsi 24 âur, a v cunfès che al mî còr al taché a bâter in fûria. A pinsé a quall ch'l'arêv psó pruvèr l umarén ed San Juan s'l'avèss dezîs ed turnèr anc sâul pr una vîsitèrta, magâra in camóffa...

A Bulaggna al piuvèva mo mé, dâpp avair viazè in mèz al nóvvel par quèsi un mais (a ciapènn dsdòt reoplân in ventedû dé!), a salté in vatta ala mî motoziclatta e vî ch'andé a spâs. La mî Bulgnâza l'êra beléssima anc sâtta l'âcua, mo in particulèr la Bevrèra e - i cardrèssi mât? - al Sustgnén.

I bulgnîs e i sant

Mé am sà che i bulgnîs con i sant i n èven brîsa una gran dimesticazza, un gran *feeling* (cme da quèlc ân in zà i han ciapè al *vezzo* – e al *vezzi* – ed dîr i mudèren inteletuèl). Con quasst a n vói dîr, par carité, ch'ai séppa da fèr a gâra con al pòpol napoletàn che adiritûra, sâul ch'l'èva da tardèr a verificères al sòlit *miracolo annuale*, l'arîva a crûver d ufais e d inprupèri al sò San Gennaro, pûr totavî acsé venerè e suplichè. Mo mé a sânc dl'idè che i mî cunzitatén, in fât ed devoziàn, i avânnen un pzulâtt indrî anc dala magioranza ed cãli ètri zitè. Ai srà – a n vói mégga neghèrel – cla perzentuèl brîsa tròp numerâusa ed *praticanti* (par lo pió dòn e d una zèrta etè) che trai glòri a Sant Antòni i n amànchen mât ed rezitèri, spèzie quand i dmândèn la grâzia sfiurând apanna col dîda la réggida gabèna marânnà – ed laggn o d zass – dla stâtua.

Ed Santi Réttà pò ai n é spargujè un pôc par tótti âl cis dla zitè e anc qualli âli han arzvó e âli arzâvven una móccia ed basén (quèsi tótt râpid e furtîv), dand in cambi âl sâu brèvi guarigiàn o se non èter una quèlca speranza. A n um sò spieghèr invèzi cum al séppa che al protetàur dla zitè, al nòster egrègio San Ptronì, dâli uraziàn in sò favâur al n in cói mégga quall ch'as dîs un gran sparvèrs. As vadd – a pâns mé – che con cal sò bèl barbân, la mîtra e al sò pastorèl (cla pèrdga lóna fâta a pònt interrogatîv) al vén a avair un'espresian talmânt austèra e grandiaûsa ch'l'ispîra al mâsum rispèt mo pôca vójja ed zigajèri lé dnanz inplurând un strâz d una grâzia che magâra – a l savân – la srêv bân pôc probâbil. Tótt quasst nonostânt che i bulgnîs i séppen acsé urgugliûs dal sò vâscuv, da stimères parfén quand i vénnen ciamè "ptrugnàn".

E la Madòna ed San Lócca? *Alto là*: qualla sé – la nôstra Madunèrta – l'è fôra ed discusiàn. Ècco, a v cânt quassta: mé, che par mutîv ed lavurîr am é tuchè ed vîver la blazza ed ventedû ân só al nòrrd e dscòst da Bulaggna, quand ògni tant a vgnèva in zâ a truvèr i mî (a pèrt al fât che apanna arivèva a avair scavalè al Pò, am parèva bèle ed respirèr un'ètr'âria: qualla balsâmica dl'Emègglià!), cum

a tachèva da luntàn a sbarlumèr la còppla ed San Lòcca, a m lustrèva i ûc' e am se strichèva al magunzén. E naturalmànt am tuchèva ed sirupèrum àl sdundlè dla mujêr, ch'an i parèva vaira ed dèr al *via* ala sòlita sinfuni:

- *Vàddet* – la m stuzighèva – *t at proclàm pôc credànt e par gnént devòt, mo cum'èla che apanna t ariv a slumèr San Lòcca at se slèrga sóbbit al còr?*

Cum psèvia mài macarunèrta? L'èra vaira e bàsta! La faid totavî, par còmm i la manifèsten i bulgnîs, l'avanza una fazannda piotòst schèccia. Acisé almànc la m pèr a mé. Ch'ai èva pò rasàn o nâ, l'é una còsa tòtta da vadder. Intinimòd incû, sfujànd al lunèri, am é vgnó al sburziplén ed dedichèrum al rapòrt – giàn acsé – ch'ai é, stand sànpèr al nòster dialàtt, stra i mî cunzitàdén e i sant.

“*San Bastiàn dala naiv in man*”: quassta a la sinté dir da fangiàtt, quand a ónng' àn a véns a stèr a Bulaggna; mo prèmma a Bùdri, ch'l èra al mî *paesello* (e alàura, dal trântazénc, as psèva ancàura ciamèrel acsé, ardótt cum l'èra dāntr ala zaircia di sù quāter turión) i gèven invèzi “*San Bastiàn con la viola in man*” e pò anc “*Par Sant'Agnaìs la lusèrta l'é pr al paais*”. E i èren quissti i sant ch'i vlèven invuchèr la premavaira. A m arcòrd anc un'invucaziàn ch'a pāns che mégga trûp i la cgnóssen e che mé avèva sintó minziunèr in muntāgna, là sàura Māntrānz (che pò nuèter cināz dsmāndgadāz acsé par rédder a trasfurmèven in... Māntstrānz): “*San Bastiàn, salvèm dal béss e dai can, dai sās cascānt e dala mèla zānt*”.

Ói, chi brèv muntrócc' dl'èlta vâl dl Égg' in st môd che qué i dmandèven proteziàn dal vépper, dai can randāg', dai mašnón che - priglûs - i pindèven a sbindlón dala ròcia, e dala zānt cafiva. Al infòra ed quassta (ch'ai n é pò dapartótt) e di can randāg', ch'i stèven fòrsi a sinbolegrèr àl fèlsi amizèzzi (o al prìguel dla ràbia); àl béss e i sās cascānt i vlèven significhèr, con santa ingenuità, che àl nòstri muntāgn, pur solegè e fiuré, àl nascundèven anca làur al prìguel.

A propòsit ed “dèr dal vò” ai sant, ai ho in amānt che la Vargéggna, la vècia arzdaura di Brón (Alberoni) dla Fosamèrza, càrga ed fiù, d anvùd e...

...d guài e che dānca l'avèva sànpèr bisāgn d una quelca grāzia urgiānta, la sustgnèva ch'l'èra una rāza (la gèva pròpi acsé), qualla di sant, ch'l'andèva tratè con rispèt e con tòtt i riguèrd. Defāti: “*Gí mò só, Sant Antòni* – la suplichèva tòtt i mumént livànd al zil i sù ûc' slavè da mócca paziānta e mansuèta – *an srèv mo àura ch'a m la fèssi anc a mé una bōna vólta ste strāz d una grāzia?*

E mé, fangiàtt dimónndi tēmmid mo anc purasè *perspicace*, dāntr ed mé: “*Mò* – a rasunèva – *se al rispèt e al riguèrd i én fāt acsé!? A mé la m pèr pitòst una vèga cunfidānza... Intinimòd...?*”.

Lurānx da Bùdri

(fèn dla prèmma pèrt)

Librarí bulgnaiśa

Ragāz, int al stass dé – ai 29 d utābber – ai é stè presentè dù liber da pluchèrs i bāfi. Quasst sānza cunsiderèr che da qué a Nadèl a in vgnarà fòra di èter (la lómm int al stùdi ed Marco Poli l'é sànpèr inpiè dé e nòt e quasst al vòl dir ch'l é drì a scrìver....!) e al dizionèri Lepri-Vitali al srà ristanpè con l'azònta ed vocābol nûv e con un “rimèri” curè dal nòster Strulgān Eletrònic (Amos Lelli).

Al prèmm, in àurden ed presentaziàn, l é quall dedichè a Walter Breveglieri, che con la sò èrt e la sò curiosità al s ha lasè un sinifili ed stanpón d una Bulaggna che quí ch'i én nèd prèmma e sóbbit dāpp la guèra i han cgnusó benèssum. Al liber l é intitolè “*È accaduto a Bologna*” (Minerva Edizioni) e insàmm al belèssimi fotografí ed Breveglieri ai é anc di scrètt firmè da Marco Poli, Eugenio Riccomini, Luca Goldoni, Paola Rubbi, Antonio e Benny Faeti e tant èter, cunprais Luigi Lepri e anca mé.

Sànpèr a prupòsit ed Gigén Lìvra, ècco in librarí al sò “*Mica solo tortellini!*” *Una volta a Bologna si mangiava così: 70 ricette della tradizione popolare in dialetto bolognese con traduzione a fronte* (Edizioni Pendragon).

S'l é pusèbbil che lizànd un liber as pòsa vgnìr l'ācua cèra in bācca, bān, quasst con Gigén al cāpita regolarmānt! Pr an dir pò ed quand al s métt a fèr la descriziàn dāl còs ch'l

ha magnè andānd in gîr pr al mānnd! Insàmma: tòtt quasst par dîrúv che par fèr di bî regål la srà dūra dlizer!

La siānza di nùster vîc'

Èrba dal mèl parzānt (*Lycopodium clavatum*) – licopodio, erba strega, coda di topo, muschio de' boschi, pianta da cui si ricava la polvere di licopodio delle farmacie. Nella medicina popolare, il montanaro, che ha conosciuto forse prima derllo scienziato le proprietà disseccanti di questa pianta, si vale di essa nella cura del cosiddetto *mèl parzānt*, male della cintura, specie di fuoco sacro, applicando i ramoscelli freschi sulla parte ammalata. La polvere di licopodio è altresì tintoria. Dalla stessa pianta si trae un bel colore azzurro per la lana.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pānt dla Biānnda nómmer 77

Mais ed nuvāmmber dal 2008

Diretāur iresponsābil e limusnîr:

Fausto Carpan

Dsèggn uriginèl:

Lupāmmbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitāza (Giorgio Serra)

Coretāur di sbāli: **Bertén d Sèra**

Strulgān eletrònic: **Amos Lèli**

Spediziàn: par pòsta, purtròp.

Abunamént par pòsta: almànc 15 € al àn.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Casella Postale 3179 Bo. Ponente

Via Saffi 30/32

40131 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585 – fax 051-385283

fausto.carpani@alice.it

Tòtt i scrètt in dōvv an i é brisa indichè
l autāur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimānt par cāl paròl
ch'āli én difèzzil da capìr l é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIŚ - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIŚ

Pendragon, 2007

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.comune.bologna.it/bulgnais

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

- Carpani e i sù amìg -
- Le conferenze storiche di Marco Poli -

NOVEMBRE

Sabato 15 ore 21	Centro Sociale Croce Coperta (via Papini 28): “Carpani e i sù amìg”. Serata in favore dell’Istituto Ramazzini.
Giovedì 20 ore 16,30	Alla Famajja Bulgnaiša (via Barberia 11): “Bologna di ieri e di oggi” parole e immagini con Marco Poli, con la partecipazione di Fausto Carpani. E, in più: indovinelli con premio!

Cosa fate l'ultimo dell'anno?

Noi lo sappiamo... volete saperlo anche voi?

Leggete qui sotto:

*L'Associazione Culturale
IL PONTE DELLA BIONDA
organizza per la sera di San Silvestro
una festa presso il
Centro Polifunzionale Due Madonne
in via C. Carli 56.*

*Il programma prevede: ore 21,30
intrattenimento musical-dialettale
con la partecipazione di:
Fausto Carpani - Gigén Lîvra - Sisén
Antonio Stragapede - Marco Visita*

...e a mezzanotte?

Spumante e ricco buffet!!!

*Poi riprendiamo con una farsa sempre divertente:
le famose "Quattro vecchie" di Arrigo Lucchini interpretate da
Fausto Carpani, Geppo Pulga, Roberto Costa e Umberto Leonardi
e poi l'esilarante Mago Lucchi
e per continuare sorridendo il 2009
Gigén Lîvra*

*ci regalerà una declamazione straordinaria del
"Fatâz di Zardén Margarétta" (la Flèvia)*

Biglietto d'ingresso € 40

**Affrettatevi a prenotare i posti ancora disponibili
chiamando il 3343787219**

Associazione Culturale
IL PONTE DELLA BIONDA
www.pontedellabionda.org